

“ ”

Amak esan zuenean bakarrik zegoela, ulertu nuen berriz ikasi behar nuela bengalera

Kia Abdullah idazle eta kazetaria Londresen jaioa da. Haren gurasoak Bangladeshetik joan ziren Britainia Handira. Ama zaharrarekin bengaleraz nola edo hala mintzatu da azken urteotan. Jariora galtzen ari zen. Halako batean hondamendia: birusaren ondorioz bakartuta zeudenez, amarekin telefonoz hitz egin behar eta ezin komunikatu bengalera kaskarrean, aurrez aurreko keinu eta imintzioak ezin erabili. Eta bakartze garaian, amak Kiaren ahizpa bati esan zion bakarrik sentitzen zela. Orduan garbi izan zuen Kiak zer egin behar zuen: bengalera berrikasi. *The Guardian* egunkarian idatzi du historia Kia Abdullahk 2020ko abenduan. Euskaratuta duzue kontakizuna.

 KIA ABDULLAH / THE GUARDIAN

Urte arrotz eta isolatu honetan [2020an], sylheti hizkuntzan trebatzeak nire familia ulertzeko beste modu bat eskaini dit.

Ez dut inoiz ulertu zergatik Londresko gure eskolako neskak hain harro zeuden hizkuntza bakarra zekitelako. “Ingelesa baino ez dut hitz egiten”, aitortuko zuten ahots sendoz, ohorea balitz bezala. Agian, hala, bakarrik sentitzen ziren ikasleen %90 bengalarrak ziren ikastetxean. Agian, horrek frogatzen zuen modernoak, aurrerakoiak eta asimilatuak zirela, senide migratzaileen ohitura bihurtuta loturarik gabeak zirela.

Bestelako jarrera bat hartu nuen nik eta bengaleraz hitz egiteko gaitasuna ondoan eraman nuen, amuletoa bailitzan. Beste mundu bat ikusarazi zidan ezkurtuko kode zifratua izan zen. Izan ere, hizkuntza hiztegia baino zerbait gehiago

da, bestelako xehetasun ugari helarazten dizkigu: pertsona baten umorearen nolakotasuna, irain baten ziztada, baita minaren ehundura nolakoa den ere. Nire amak esan zidanean “*amar shoril ekere kulya zargi*”, ulertu nuen itzulpenik hurbilenekoak (nire gorputza josturatan laxatzen ari da) ez zuela jaso osasun galaraz atsekabetuta zegoen emakumearen hunkidura, zeina bere bizitzako azken urteetan zen.

Estimaten nuen nire ama hizkuntzan sartu-irtenean ibiltzeko gaitasuna, baina mintzaira azkarra da. Ez badiozu tinko eusten, erraz egiten du irrist. Gurasoen etxetik alde egin nuenetik oso gutxitan hitz egiten nuen bengaleraz. 2007an nire aita hil zenetik amarekin baino ez nuen hitz egiten.

Hurrengo hamarkadan, poliki-poliki, jariora galdu nuen. Amarekin hitz egi-

ten nuen aldi bakoitzean konturatzen nintzen gero eta gehiago behar nituela “maileguzko hitzak”. Bengalerazko hitza aurkitzen ez nuenean ingelesari eusten nion. Jakinaren gainean berak ulertuko zituela, “*bread*” eta “*hospital*” moduko hitzak erabiltzen nituen, baina gero eta gehiago behar nituen amak hain erraz ulertuko ez zituen hitzak ere: “*publish*”, “*postage*” edo “*argument*”.

Urteak egin genituen elkarriketa korapilatueta mugilduta, hitzak esamoldean eta keinuen bidez osatuta: ezpain edo eskumutur mugimenduak izango genituen lagun. 2020an, ordea, baliabide horiek gabe utzi gintuzten. Gure buruak bakartu genituela, telefonoz, hitzak baino ez genituen lagun. Eta ordurako ez neukan hitz nahikoa.

Gure berriketaldiak deserosoak eta oztopoz beteak izaten hasi ziren. Buruz

KIA ABDULLAH.COM

KIA ABDULLAH: THE GUARDIAN UTZIA

EZKERREAN KIA ABDULLAH. ESKUINEKO ARGAZKIAN EZKERRETIK HIRUGARRENA DA. BERE AMA ERDIAN DAGO ETA ALBOETAKOAK BERE BOST AHIZPAK DIRA.

nekizkien galderak egiten nizkion behin eta berriz. Elkarrizketak hutsalak ziren: Zer egin duzu gaur? Zer jan duzu? Zer egingo duzu aurki? Gero eta gutxiagotan deitzen nion, udako egun batez nire ahizpari esan zion arte bakarrik sentitzen zela. Porrot egin nuela jabetu nintzen, 2020an eta aurreko urte askoan ere bai. Zin egin nuen nire lehen hizkuntza ikasiko nuela.

Erronkarik handiena bengalaraz irakurtzeko eta entzuteko gauzak aurkitzea izan zen. Material gehiena sadhu bhasaz egoten da, hizkuntzaren bertsio formalen. Nik sylheti hizkera arrunta hitz egiten dut. Bangladeshen hamaika milioi pertsonak hitz egiten dute, Indian ere hainbat tokitan erabiltzen da eta bengalarren diasporan ere bai. Sadhu bhasatik oso desberdina da. Aditu batzuek diote hizkuntza guztiz desberdina dela. Har ezazue adibide moduan espainiera eta alderatu portugesearekin.

Duolingo plataforma erabili nahi izan nuen, baina esan zidaten ingelese-bengalera ikastarorako nahikoa jende ez zegoela. Ondoren *Italki* plataformara jo nuen. Ikasleak eta irakasleak bideo bidez harremanetan jartzen dituzte. Hogei irakasle bengalar aurkitu nituen (espainiera irakasteko berriz 1.700), baina inork ez zuen sylheti irakasten.

Irratian eta podcastetan bila ibili nintzen, eta beste behin, ez nuen ezer aurkitu sylheti hizkuntzan. *Ikasi sylheti bangla 30 egunetan* liburu elektronikoa erosi nuen, baina gaizki formateatuta zegoen eta deszifratu ezin zen edukia agertu zitzaidan. Azkenean, YouTubera jo nuen eta orduak bila egin ondoren

albiste buletinak sylheti hizkuntzan eskaintzen zituen kanal bat aurkitu nuen.

Hizkuntza umetan ikasi nuenez, oinarrizko kontzeptuak begiratzeko beharrik ez nuen, batik bat hiztegia lantzeko beharra nuen. Buletinak astean hiru aldiz entzuten hasi nintzen. Laster konturatu nintzen maileguzko hitzak erabiltzea ez zela nire kontua, hizkuntzak bereganatua zuela baizik. Adibidez, “*arrest*”, “*police*”, “*headquarters*” eta “*postmortem*” hitzak zerabiltzaten sylheti hizkuntzan ari zirenean. Ziurrenik mende bateko nagusitasun britainiarren eta hamarkadako globalizazioaren ondorioa izango da.

“ ”

**2020 arrotz eta
isolatuan hizkuntzak
nire burua ezagutzea
baino gehiago eskaini
dit, nire ama ulertu dut**

YouTubeko buletin bidez jarria berreskuratzen hasi nintzen eta aurkezlea estimatzera iritsi nintzen, halako ahalgina, zentzu handirik gabekoa, egiten ari zen! Era berean, ahizpei eskatu nien niri sylheti hizkuntzan egiteko. Denak

gizon bengalarrekin ezkondu daude eta maiztasun handiagoz erabiltzen dute hizkuntza. Zoritzarrez, emaitzak hala -nolakoak izan ziren. Ezintasunen bat izan orduko ingelesez hasten ginen.

Hala ere, nireari eutsi nion; entzun, zurgatu eta praktikatu. Hurrengo hila-beteetan hiztegia azkar puztu zitzaidan. Ahaztutako hitzak berreskuratzen nituen eta inoiz ezagutu ez nituenak ikasi nituen. Bigarren belaunaldiko migratzaile askok jarria aspaldi galdua zuten, beraz oso pozik nengoen nire jarria berreskuratzen ari nintzelako.

Nire amari sarriago deitzen hasi nintzen. Oraindik ere trabatu egiten naiz hainbat hitzetan, baina askoz argiago adierazteko gaitasuna daukat. Gaur zer egin duen, zer jan duen eta gero zer egingo duen baino gehiago galde diezaioket. Orain oharren bat egiten duenean osorik uler dezaket, adibidez “*tai ekshor fon gontor farborni*” hura esan zuenean. Irain kaustikoa bizilagun batentzako zen eta esanahia (“*ehun libera kontatzerik izango balu bezala*”) ingelesez ez da hain zorrotza. Sylheti hizkuntza berriz ikas-teari esker amaren hainbat bereizgarri ezagutu nituen. Betaurrekoek argitasuna nola, arreta gune bihurtu ziren beste gauza batzuk: bere adimen zorrotza, tartekako tristura aldiak...

Simon Van Booy idazleak idatzi zuen “hizkuntza dela seme-alabei edo mai-te ditugunoi utz diezaiekegun ondare-rik handiena: nola sentitu zaren biltzen duen historia”. Urte arrotz eta isolatu honetan, hizkuntzak nire burua ezagutzea baino gehiago eskaini dit, nire ama ulertu dut”. ●